

Vi förändrar arbetsmarknaden

Slutrapport

Uppgifter om projektet

Namn på projektet	4UVAS	Startdatum	2021-02-01
Kontaktperson för projektet	Katarina Nilsson	Slutdatum	2022-12-31
Telefonnummer	0760010635		
E-post	katarina.nilsson@fryshuset.se		

Syftet med en slutrapportering är att skapa en enhetlig struktur för insamling av information om projektet i sin helhet och ska bidra till lärande. Slutrapporten ska också underlätta spridning av resultat och metoder från Socialfondsprojekt i Sverige. I slutrapporten ombeds ni därför beskriva uppnådda resultat samt redogöra för ett antal centrala delar i projektets genomförande.

Under varje rubrik finns en inledande text om avsnittets innehåll. Det är viktigt att slutrapporten bygger på en diskuterande redogörelse.

Sammanfattning

Sammanfattningen kommer att användas av ESF-rådet i olika sammanhang. Lägg därför stor vikt vid att få en så rättvisande sammanfattning som möjligt

Under åren 2021 och 2022 har Fryshuset genom projektet 4uvas arbetat fram en nationell samverkansmodell. För att inhämta information och skapa denna modell har vi processlett diskussioner med ett 50-tal representanter från offentlig sektor och civilsamhället samt gjort djupintervjuer och en enkät med totalt 721 unga. Samverkansmodellen ska säkerställa att en ung person som varken arbetar eller studerar får ett sammanhängande stöd, där målgruppens delaktighet är synlig och deras individuella behov centralt. För att det ska fungera i hela Sverige har vi tagit fram en samverkansstruktur som är uppbyggd på både lokal, regional och nationell nivå.

Grundtanken i modellen bygger på att alla de aktörer som behövs och/eller har mandat i en individs förflyttning mot arbete och studier ska arbeta tillsammans. För att detta ska bli ett långsiktigt och hållbart arbetssätt för både unga och de aktörer som arbetar med unga, är modellen designad för praktisk prövning på lokal nivå. Modellen är redo att testas på en pilotkommun för att sedan skalas upp på nationell nivå. Det operativa arbetet utgår från lokala samverkansprotokoll, i vilka aktörer från både stat, region, kommun och civilsamhälle arbetar tillsammans för individens förflyttning och vid behov, med stöd av en supportperson. Det strategiska arbetet utgår från vår samverkansplattform, där de tre olika nivåerna utbyter

erfarenheter, säkerställer mandat och beslutar om riktningen för utvecklingen av modellen.

4uvas har också identifierat juridiska och finansiella hinder som bör åtgärdas för att skapa bättre förutsättningar för unga som varken arbetar eller studerar. Svaret på detta är tre förslag på samhällsförändring som skickas till sex departement. Kort sammanfattat rör förslagen en förstärkning av FINSAM-lagen så att den också innefattar unga utan relation till arbetsmarknaden samt ett mer strukturerat ansvar kring uvas där förslagsvis MUCF blir ansvarig myndighet för samordningen. Förslagen handlar också om att utöka samordningsförbundens befogenhet så att de kan hålla i riktade upphandlingar till civilsamhällets aktörer samt se till att 4uvas samverkansmodell implementeras lokalt.

När modellen implementeras kommer den att kunna bidra till att färre unga existerar i ett kostsamt systemutanförskap och samverkan mellan aktörer kommer kunna ske på ett lättillgängligt, systematiskt och resurseffektivt sätt. Modellen säkerställer också att civilsamhället blir en legitim aktör inom arbetsmarknadspolitiken på såväl strategisk som operativ nivå.

Projektidé och förväntade resultat

Redogör för projektets syfte och övergripande projektmål, delmål och avsedda förväntade resultat. Har syfte, mål och målgrupp förändrats under projektiden? Varför i sådana fall? Hur många kvinnor och män har deltagit i projektet?

Projektets bakgrund, mål och syfte

Projektet har syftat till att skapa en modell för samverkansprotokoll som främjar civilsamhällets roll i arbetsmarknadspolitiken. Specifikt med fokus på unga och unga vuxna som varken arbetar eller studerar. Målgruppen har aktivt varit delaktiga under projektiden och deras individuella behov har ständigt varit i beaktning. Projektet har utgått från Stockholm, Göteborg, Malmö, Borlänge, Nybro och Torsås.

Det övergripande målet med projektet har varit att skapa en sektoröverskridande modell för samverkansprotokoll med utgångspunkt i ungas behov, med särskilt fokus på unga som varken arbetar eller studerar. Projektets slutliga målgrupp har varit unga och unga vuxna som varken arbetar eller studerar (uvas) i åldern 15–24 år.

Delmål har varit följande:

- Att involvera unga personer för att identifiera deras behov och åsikter kring att som ung stå på eller utanför arbetsmarknaden
- Att utgå från unga personers behov och åsikter i skapandet av modellen för samverkansprotokoll
- Att involvera relevanta aktörer som arbetar med eller för unga för att tillsammans skapa en modell för samverkansprotokoll under koordinering av 4-uvas

Projektet har utgått från Fryshusets egna upplevelser och erfarenheter som civilsamhällesaktör om att nuvarande processer, metoder och insatser inte är anpassade för individer som helt saknar arbetslivserfarenhet och arbetsmarknadskunskap, särskilt på grund av bristande dialog med målgruppen. Det saknas system där individuella behov beaktas, samtidigt som civilsamhällets funktion som brobyggare måste involveras tidigare och oftare för att möjliggöra att unga får rätt insatser utifrån deras situation. Detta, i kombination med stor avsaknad av samverkanssamtal från offentliga aktörer med civilsamhället, riskerar att bidra till misstro och låg tilltro till arbetsmarknadsinsatser hos unga. Projektets tar därför avstamp i att civilsamhället bör ha en legitim roll inom arbetsmarknadspolitiken, där civilsamhällesaktörer får förutsättningar för att arbeta långsiktigt i samverkan med andra aktörer för att minska antalet unga som står utanför arbetsmarknaden.

Förväntade och oförutsedda resultat

Projektets kärna var att skapa social innovation och därför har resultatet varit mer eller mindre oförutsägbart. Målen var att skapa en modell för samverkansprotokoll, att utgå från ungas behov och insikter, samt att involvera relevanta aktörer i utformandet av modellen. Dessa mål är uppfyllda som planerat, men det har framkommit ny information och insikter därtill. Modellen för samverkansprotokoll skapades som planerat främst under workshops med ett 50-tal aktörer, både dialogpartners och andra intresserade samverkanspartners. Utöver det har ungas behov och insikter legat till grund för skapandet och genomförandet av hela projektet enligt den ursprungliga planen. Genom att sammanställa informationen från workshops och ungas röster har projektet mynnat ut i en modell som är lämplig att testa i ordinarie verksamheter.

Utifrån projektets resultat och synliggjorda behov har det konstaterats att den framtagna modellen för samverkansprotokoll på sikt bör inkludera unga personer i alla åldrar och som på något sätt är i utanförskap. Detta främst för att ett utanförskap på arbetsmarknaden ofta är i synergi med andra utmaningar och svårigheter. Att endast fokusera på en snäv definition av unga som varken arbetar eller studerar (med kriterier som en särskild inkomst under året, en viss ålder, etc.) kan medföra att viktiga faktorer som påverkar möjligheten till arbete och sysselsättning glöms bort vid skapandet av insatser för unga.

Projektets målgrupp

Eftersom syftet med projektet har varit att skapa en modell för samverkansprotokoll har projektet inga deltagare från den slutliga målgruppen som projektet ämnar skapa en förändring för. Däremot har unga personer med erfarenhet av att vara utanför arbetsmarknaden och studier intervjuats för att medvetandegöra och lyfta dessa ungas behov i olika sammanhang. Ett stort antal unga personer har också svarat på en enkät om deras behov gällande arbetsmarknaden och studier. Utöver det har unga personer bjudits in och deltagit i panelsamtal för att själva få berätta sina historier under våra seminarier och i en större kunskapskonferens. Under panelsamtalet i konferensen deltog en ung person tillsammans med andra aktörer och i panelsamtalet för vårt rapportsläpp deltog tre unga personer.

I våra intervjuer och enkätundersökning har deltagande varit totalt 721 unga personer som har erfarenhet av att vara utanför arbetsmarknaden/studier i åldern 13–25 år från olika städer i Sverige. I enkätundersökningen svarade nästan lika många personer som identifierade sig som tjejer (336) som killar (341) samt icke-binära (16). 14 unga ville inte uppge något svar på den frågan. I våra intervjuer var det 8 personer som svarade "kille" och 6 personer som svarade "tjej" på frågan "vilket kön identifierar du dig som?".

Projektets arbete med jämställdhet, tillgänglighet och icke-diskriminering

Övergripande för hela projektet och syftet med modellen för samverkansprotokoll är att minska utanförskap genom att säkerställa ett jämställdhets-, tillgänglighets- samt icke-diskrimineringsperspektiv. Dessa perspektiv har därför genomsyrat hela projektets arbetsprocesser och metoder. Projektet har tagit stöd från flera av Fryshusets verksamheter som når många unga i utanförskap, exempelvis genom kunskapsutbyten och för att nå ut till olika unga personer genom verksamheterna Barn till ensamma mammor, United Sisters, Elektra, D é D och Motorintresserad ungdom. Även tjejjouren Dalia i Borlänge har delat med sig om sina kunskaper om deras målgrupp i relation till arbete och studier. Genom tjejjouren fick vi även möjlighet att intervjua några unga personer till vår intervjurapport om ungas behov på arbetsmarknaden. Involveringen av Fryshusets verksamheter internt och stödet av våra dialogpartners möjliggjorde genomförandet av intervjuer och enkäter med både unga tjejer och

killar, med olika bakgrunder och olika livssituationer. Vi har genom dessa verksamheter även kunnat nå ut till personer som vanligtvis inte befinner sig i sociala sammanhang, exempelvis personer med social fobi eller som är utsatta för våld och i behov av stöd från kvinno-/tjejjourer.

Ett genomgående tema för alla workshops, seminarier och dialoger har varit att säkerställa unga personers individuella behov i skapandet av samverkansinsatser för att minska utanförskap på arbetsmarknaden. Utöver den information som framkom under våra intervjuer och enkäten har projektet i utformandet av samverkansmodellen haft i åtanke vilka olika tänkbara och bekräftade utmaningar som unga personer utanför arbete och studier har idag. För att få ytterligare kunskaper om vilka utmaningar som unga ställs inför har vi haft ett kunskapsutbyte med våra dialogpartners och gjort en gedigen kunskapsinhämtning över befintlig forskning och information gällande unga som varken arbetar eller studerar. Utifrån detta har projektet skapat en modell för samverkansprotokoll som är inkluderande för alla unga personer som är i behov av individuell stöttning från flera aktörer samtidigt.

Som stöd i arbetet skapade projektet i planeringsfasen en checklista för horisontella principer (se bilaga). Denna checklista har varit ett stöd i att säkerställa att principerna funnits med i utformandet av workshops, konferenser och kommunikationsmaterial, samt i dialog och intervjuer med unga och dialogpartners.

Projektets resultat, mål och indikatorer

Beskriv projektets faktiska resultat i förhållande till den ursprungliga planeringen. Redogör kvantitativt och kvalitativt för t. ex. nya kunskaper och förändringar i attityder, riktlinjer och arbetssätt. Hur har projektverksamheten arbetat för att säkerställa deltagande på lika villkor för kvinnor och män?

Sammanfattning av projektresultat

Samverkansstrukturen som tagits fram finns på tre nivåer: nationell, regional och lokal. Under våra samtal med andra aktörer framkom ett behov av att nivåerna bör finnas på dessa nivåer. Nivåerna är sammankopplade men på lokal nivå är samverkansprotokollen anpassade för att fungera utifrån lokal kontext. Fokus i modellen är att unga personer inte ska behöva återberätta och koordinera sitt ärende mellan flera instanser. I stället ska ett samverkansprotokoll aktiveras när en ung person i utanförskap som är i behov av stöd identifierats. Resultaten från projektets aktiviteter har utmynnat i nya upptäckta behov som bör lösas för att skapa bättre förutsättningar för unga i utanförskap. Dessa behov har byggts in som lösningar i modellen för samverkansprotokoll. Vi har även identifierat behov av långsiktig förändring och i resultatet ingår förslag på systemförändring. Vi skickar därför tre förslag till sex olika departement.

Projektet har som planerat skapat en modell för hur aktörer kan samverka sektoröverskridande med unga som varken arbetar eller studerars behov i fokus. Eftersom samverkansstrukturen har tagits fram tillsammans med andra aktörer, samt det stora intresset och tydliga behovet för en sådan modell, ser vi positivt på att modellen kommer att kunna testas i befintliga verksamheter i ett kommande projekt.

Vi kan se att det skett attitydförändringar på samhällsnivå. Som exempel kan nämnas att flera aktörer stod redo i Nybro att arbeta enligt detta nya arbetssätt inom ramen för utlysningen "Närmare arbetsmarknaden med utvecklad samverkan", som vi ansökte till under hösten 2022. Flera aktörer inkom med avsiktsförklaringar: Arbetsförmedlingen, Polisen, Nybro kommun, Umeå universitet och samordningsförbundet centrala Östergötland och kommunförbundet Kalmar län. Tyvärr fick vi inga medel för att testa denna gång. Efter vår slutkonferens har också flera samordningsförbund hört av sig och är intresserade av att hitta nya vägar framåt.

Modellen har tre olika nivåer: nationell, regional och lokal nivå

Nationell nivå

På nationell nivå finns en sektoröverskridande styrgrupp, en målgruppsnära expertgrupp och ett samordnande organ. Den sektorsöverskridande styrgruppen säkerställer att civilsamhället har en plats redan från början samt att aktörer från olika sektorer finns representerade i plattformen. Den målgruppsnära expertgruppen stöttar styrgruppen och säkerställer att målgruppens perspektiv alltid är närvarande. Detta är viktigt för att motverka att vi skapar en skrivbordsprodukt. Därför vill vi ha kontinuerlig dialog med både aktörer som arbetar med unga samt unga själva. Den nationella plattformen har också ett samordnade organ som förslagsvis skulle kunna vara Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. MUCF är en relevant aktör då de redan har haft flertalet regeringsuppdrag kopplat till uvas och därmed har kunskap om målgruppen. De har också identifierat civilsamhället som en outnyttjad resurs kopplat till uvas och anser att samordningsförbunden är en lämplig aktör för att arbeta mer med uvas, vilket vi också har identifierat. Här ligger också ansvar för kvalitetssäkring av lokala samverkansprotokoll och för nationell kunskapspridning. Det samordnande organet agerar också som stöd till samordningsförbunden på den regionala nivån. Den nationella plattformen ser till att stödet för unga blir likvärdigt i hela landet.

Regional nivå

På regional nivå administrerar samordningsförbunden de lokala samverkansprotokollen. Samordningsförbunden upprättar en pool av supportpersoner som de fördelar. Samordningsförbunden ser också till att en kartläggning genomförs och att relevanta aktörer kopplas på. På den regionala nivån implementeras också verktyg, såsom Valfärdsguiden och insatskatalogen. I våra workshops framkom ett behov av att kunna se vilka insatser som finns tillgängliga då det tar tid att ringa runt och leta lediga insatser. Med hjälp av Valfärdsguiden kan både aktörer som arbetar med unga samt unga själva ta reda på vilka lediga insatser som finns. Detta effektiviserar också processen och gör den mer anpassad utifrån individens behov. På denna nivå kvalitetssäkras också representationen av de aktörer som vi har identifierat behöver vara en del av de lokala samverkansprotokollen. Detta är viktigt för att säkra att alla aktörer som behöver vara involverade i ett protokoll dyker upp på mötena.

Lokal nivå

På lokal nivå är det lokala aktörer som involveras för att stötta unga personer i utanförskap. Förutom strukturen på modellen och hur den har arbetats fram, är det på lokal nivå ett nytt sätt att arbeta på. Den som möter en individ och identifierar ett utanförskap ska ha möjlighet att kontakta sitt lokala samordningsförbund och ansöka om att få samverkansprotokollet aktiverat. Här kan det också innebära ett uppsökande arbete när man är medveten om att det finns individer i utanförskap som inte är inskrivna i en insats eller finns i officiella system. När ett samverkansprotokoll aktiverats tilldelar samordningsförbundet en Supportperson till individen. Under projektet har det framkommit ett behov av en person som stöttar hela vägen i individens förflyttning mot egenmakt och självförsörjning. Rollen som Supportperson kan bäras av civilsamhället, eller av annan aktör baserat på förtroendet individen har för aktören.

Behov av förändrade arbetssätt

Utöver skapandet av modellen för samverkansplattform och samverkansprotokoll har projektet identifierat ett antal problem och behov för att unga i systemutanförskap ska kunna göra en positiv förflyttning mot arbete och studier. Detta har framkommit under projektets kunskapsinhämtning, genom workshops med representanter från olika sektorer, samt genom

intervjuer och en enkätundersökning med unga som har erfarenhet av att vara utanför arbetsmarknaden. Resultatet har sammanställts av 4-uvas till följande:

- **Problem:** Civilsamhället ses inte som en legitim aktör inom arbetsmarknadspolitiken. Civilsamhället har en betydande roll för ungas etablering och sysselsättning i samhället genom att möta individuella behov och kan finnas där för individer utanför befintliga system, men civilsamhället har ofta svårt att få vara med från början när det skapas insatser eller aktiviteter för unga inom arbetsmarknadsområdet. Detta medför att civilsamhället hamnar i en situation där vi behöver agera när problem för en individ redan har skett, i stället för att vara en del av helhetslösningen från början.

Behov: Det behövs en struktur för inkludering av civilsamhället i arbetsmarknadsinsatser för unga.

- **Problem:** Juridiska hinder för samverkan och brist på helhetsansvar. Flera rapporter och utredningar, samt de samtal vi haft under projektets gång med olika aktörer och unga själva, visar att det är brist på samverkan när det gäller unga som varken arbetar eller studerar. Vi har sett under projektets gång att det inte saknas vilja att samverka, utan problemet är snarare att det finns juridiska hinder för samverkan. Samtidigt rapporterar de unga personer som deltog i vår enkätundersökning och intervjuer att de upplever att det är ohållbart att återberätta sitt ärende flera gånger och att själva hålla i kontakten mellan myndigheter. Detta problem blir ännu tydligare eftersom det inte finns någon aktör som har ett helhetsansvar för uvas, vilket modellen för samverkansprotokoll avser att förbättra.

Behov: Det behövs en struktur för hur samverkan med civilsamhället kan ske så att civilsamhället inkluderas redan från början. Vi behöver även förändra samhället så att juridiska hinder tas bort, som exempelvis sekretess och överföring av information aktörer emellan så att unga personer inte ska behöva bära sitt eget ärende. Modellen för samverkansprotokoll behövs för att skapa ett helhetsansvar. Det behövs en ansvarig myndighet.

- **Problem:** Unga i utanförskap involveras inte. Unga i utanförskap involveras inte när det ska skapas olika aktiviteter eller insatser för dem. Vi ser att bristen på dialog med målgruppen i kombination med avsaknad av samverkansamtal med civilsamhället riskerar att bidra till misstro och låg tilltro det offentliga.

Behov: Alla unga i utanförskap som behöver stöd från flera aktörer samtidigt ska erbjudas en "supportperson" som har möjlighet att stötta och involvera individen. Individen ska själv få vara med att ta fram lösningar.

Ett viktigt resultat i projektet är att dessa problem och behov har lösningar som delvis byggts in i modellen för samverkansplattformen och samverkansprotokollen. Men det finns också behov som måste lösas på systemnivå. Därför har vi formulerat tre förslag som vi skickar till sex departement: Justitie-, arbetsmarknads-, utbildnings-, social-, kultur- och finansdepartementet.

Följande förslag skickades till regeringen (som bilaga finner ni PM:et i sin helhet):

- Förstärk lag 2003:1210 (FINSAM) så att den även innefattar unga som varken arbetar eller studerar (uvas). Lagen ska även säkerställa att Samverkansplattformen implementeras i samordningsförbundens struktur.

- Ge MUCF i uppdrag att bli ansvarig myndighet för arbetet med uvas samt tillsyns- och samordnande organ för att FINSAM-lagen efterföljs och att presenterad Samverkansplattform tillämpas.
- Utöka samordningsförbundens befogenhet så att riktade tjänster för uvas även kan upphandlas från civilsamhället. Samt kravställ samordningsförbunden att säkerställa civilsamhällets medverkan i Samverkansplattformen.

Projektets mål i relation till jämställdhet, icke-diskriminering och tillgänglighet

Under hela projektet har fokus varit på att aktivt motverka hinder som skapar ojämlika förutsättningar för unga att komma in på arbetsmarknaden och att lämna ett utanförskap. Det är det som vår samverkansmodell avser att motverka och därmed har mål och arbetssätt haft ett jämställdhets- icke-diskriminerings- och tillgänglighetsperspektiv. Modellen har skapat förutsättningar för att aktörer emellan ska ha en befintlig plattform att vända sig till när en ung person i utanförskap blir synlig. Projektets utgångspunkt har varit att fånga upp unga personer som faller mellan stolarna, vilket modellen kan motverka. Projektgruppen diskuterade och analyserade kontinuerligt projektets mål med utgångspunkt ur projektets omvärldsanalys och kunskapsinhämtning samt utifrån det som framkommit från de ungdomar projektet haft en dialog/enkätundersökning med.

Projektgruppen var redan vid projektstart medvetna om att uvas är en heterogen grupp med individuella behov, men genom att diskutera mer specifikt vilka behov och utmaningar uvas har under projektets gång kunde målet uppnås med dessa perspektiv i åtanke. Modellen är alltså väl begrundad i vilka behov unga själva anses ha, vad tidigare forskning och utredningar visar, samt vad personer som arbetar med målgruppen anser behövs för att skapa en bättre samverkan där unga får rätt individuellt stöd. Under planerings- och genomförandefasen fanns hela tiden dessa perspektiv för att möjliggöra att vi kunde nå ut till både unga tjejer och killar med olika förutsättningar. I planeringsfasen planerades hur vi kunde nå ut till unga som vanligtvis inte befinner sig i sociala sammanhang, vilket vi möjliggjorde genom att anpassa våra intervjuer baserat på vad unga själva hade för behov. Det resulterade till exempel i att vi fick en möjlighet att ha en skriftlig intervju med en person på grund av sociala fobi. Vi anser att det är viktigt att nå ut till även dessa personer men att skapa rätt förutsättningar för deltagande och för att få sina röster hörda på lika villkor. Detsamma gäller de personer vi pratat med som är i kontakt med en tjejour, vilket är en målgrupp som varit viktig att nå ut till då det krävs tillit hos den unga personen. Vi har även haft ett mångfaldsperspektiv när vi tillsatt medverkande aktörer i våra olika seminarier och konferenser.

Arbetsätt

Beskriv projektets huvudsakliga arbetsätt och kortfattat vilka metoder, utbildningar och andra aktiviteter som användes. Vad var det som gjorde skillnad, vad ledde fram till det önskade resultatet? Beskriv eventuellt nya metoder eller material som tagits fram i projektet.

Projektets huvudsakliga arbete har skett genom digitala verktyg eftersom en stor del av genomförandet har varit via digitala möten, workshops och seminarier. För att säkerställa att projektgruppen kunde genomföra och leda workshoppen, genomfördes en utbildning inom processledning. Utbildningen resulterade i kunskap kring viktiga verktyg och metoder för att i samråd med de resterande aktörerna arbeta mot en systemförändring. Detta gjordes genom att fokusera på gemensamma faktorer och hur man ska lösa eventuella hinder inom samarbetet.

Under varje workshop togs anteckningar i projektverktyget Miro. Detta gjordes på ett interaktivt

sätt där deltagarna kunde observera anteckningarna samtidigt som diskussionerna skedde. Genom detta kunde processledarna i 4-uvas säkerställa att alla åsikter och diskussioner kom med under workhopsen. Anteckningarna var avgörande för att sammanställa det referat som skickades ut till varje workshopdeltagare och andra personer som visat intresse för projektet. I referatet beskrevs varje workshop utförligt och med en kortare sammanfattning för att därefter informera om kommande workshops och 4-uvas fokus i skapandet av modellen för samverkansprotokoll. Vid utskicken av referaten uppmanades även deltagare att komma med förslag på tillägg eller revideringar så att processen kunde möjliggöra för högsta möjliga inflytande från deltagarna.

För att möjliggöra förbättring inför nästkommande aktivitet, samt för intern uppföljning, har utvärderingar skickats ut efter varje workshop och uppstartskonferensen (se bilaga). Utvärderingen i uppstartskonferensen ställde frågor som fick 4-uvas medvetna om vilket intresse som fanns, vilken sektor personen representerade, och om personen planerade delta i 4-uvas workshopserie.

Projektets kunskapsinhämtning har främst skett genom kunskapsutbyten med bland annat dialogpartners och unga individer. Utöver det har tidigare forskning, seminarier, debatter och rapporter samt utredningar erhållits. För att säkerställa att aktiviteterna har varit av god kvalitet har projektgruppen ständigt kartlagt relevant information och kunskap. Den gedigna kunskapsinhämtningen som projektet genomfört har underlättat samtalen och kunskapsutbytet som krävts för att skapa den välanpassade modellen för samverkansprotokollet.

Som tidigare nämnt är modellen i sig ett verktyg för att motverka de hinder som uppstår på grund av diskriminering och utanförskap, vilket innebär att dessa perspektiv har varit en väsentlig del i framtagandet. Den framtagna modellen för samverkansprotokoll är en helt ny metod som skapats för att förbättra samverkan för unga i utanförskap. För att säkerställa jämställdhets-, icke-diskriminering- och tillgänglighetsperspektiv har samtliga arbetssätt utgått från vår kunskapsinhämtning och de unga personer vi haft dialog med. Till följd av detta har projektet kunnat belysa vilka hinder och utmaningar som unga i utanförskap upplever och som modellen bör fokusera på.

Projektet har hela tiden utgått från ungas röster i arbetsmarknadsfrågor genom att lyfta deras behov och utmaningar i projektets workshops, panelsamtal och konferenser. Unga personer har även själva varit med personligen och diskuterat dessa frågor under de panelsamtal som hållits i anslutning till våra seminarium och konferenser. I interaktionen med unga har vi använt Fryshusets delaktighetsmodell. Delaktighetsmodellen är främst utformad efter ett operativt arbete med unga, men eftersom en del i projektet har varit att lyfta ungas röster har delar av Fryshusets delaktighetsmodell applicerats. Det övergripande syftet med modellen är att ge unga de insikter, villkor och förutsättningar de behöver för att känna och förstå att de kan förändra sina egna livsvillkor och världen om kring den. Modellen är uppbyggd efter tre steg;

1. Tillit och relation: behovet att möta unga personer där de befinner sig och att långsamt bygga upp en relation för att erbjuda trygga rum och sammanhang.
2. Möten och verktyg: skapandet av möten mellan unga som annars inte hade mötts, och att ge kunskap och effektiva verktyg för att kunna förändra sitt liv och samhället. Här ligger fokus på att skapa positiva möten mellan individer, samt att öka ungas kunskap om det som de vill utvecklas inom.

3. Självständighet och påverkan: handlar om att ge ungdomar en plattform och möjligheter för att kunna påverka genom nya verktyg. Detta möjliggör för ett hållbart och långsiktigt engagemang.

Samverkans- och samarbetspartners

Samverkanspartners och andra intressenter har varit viktiga i projektet för att möjliggöra skapandet av en modell för samverkansprotokoll som inkluderar olika perspektiv från relevanta aktörer. Projektets medverkande i workshops, seminarium och konferenser har varit representanter från civilsamhället, offentlig sektor och näringslivet som planerat. Deltagandet från externa aktörer innebar till stor del att aktivt bidra till våra tre workshops för skapandet av samverkansmodellen, samt att delta i de konferenser och seminarium som hölls under projektet.

En oförutsedd aspekt är att det har varit ett stort deltagande och intresse från många olika aktörer. Exempelvis har personer som projektet inte varit i kontakt med själva tagit kontakt, anmält sig och deltagit i våra aktiviteter, vilket har medfört ytterligare perspektiv i skapandet av modellen för samverkansprotokoll. Efter den andra workshopen upplevde vi att behovet var så stort att fortsätta diskussionen vilket gjorde att vi genomförde en extrainsatt workshop. Utifrån detta har det upptäckts under projektets gång att det finns ett starkt intresse och vilja att hitta en gemensam plattform för samverkan, trots många befintliga hinder som identifierats under projektets genomförande, exempelvis juridiska hinder gällande sekretess samt ekonomiska hinder.

Som planerat har projektet tagit hänsyn till och anpassats efter lokala skillnader gällande deltagande aktörer. Beroende på möjligheterna att nå ut till lokala aktörer har projektets deltagare anpassats utifrån detta. Exempelvis finns det ett stort etablerat nätverk av civilsamhällesaktörer i Malmö med aktivt engagemang för att stärka civilsamhällets roll inom flera samhällsfrågor, vilket har bidragit till att deltagandet från civilsamhället i Malmö har varit stort.

Nedan visas en fördelning på antalet anmälda personer under projektets aktiviteter med offentlig sektor, civilsamhället och näringslivet. Projektet har inte valt att fråga specifikt om kön vid anmälingen eftersom deltagandet i aktiviteterna har varit utifrån position och kompetens, men enligt vår upplevelse har det varit en jämn fördelning av kvinnor och män i deltagandet.

Aktivitet	Antal anmälda	Antal deltagande
Konferens 8/2:	216	173
Workshop 1:	48	42
Workshop 2:	51	36
Workshop 2b:	13	10
Workshop 3:	46	25
Fryshusets sessions:	36	26
Digitalt rapportsläpp:	54	35
Slutkonferens:	109	I skrivande stund 18/1 har Youtube-länken 325 visningar

Referensgrupp/dialogpartners

Till en början avsåg projektet att bjuda in utvalda offentliga aktörer, näringslivsaktörer och civilsamhällesaktörer i en så kallad referensgrupp, men det blev snabbt tydligt att en del aktörer var svårare att involvera än andra. Exempelvis var det planerat att avsiktsförklaringar skulle skrivas med både Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan, men på grund av svårigheten att involvera Arbetsförmedlingen uteblev den avsiktsförklaringen. I avsiktsförklaringen med

Försäkringskassan gjordes en bedömning att projektet inte direkt kommer att beröra personer som uppstår ersättning på grund av nedsatt arbetsförmåga från Försäkringskassan. Däremot deltog Försäkringskassan i projektet genom att bidra med sin kompetens och att tillhandahålla en kontaktperson. Vi har även haft representanter lokalt från både Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan i flera processer under projektets gång som bidragit till skapandet av samverkansmodellen. Utöver dessa har Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) bidragit med sin kompetens och nätverk. Projektet anses inte ha påverkats negativt av denna förändring trots en utebliven avsiktsförklaring då projektet har haft ett aktivt deltagande från dessa myndigheter.

Projektets idé om en referensgrupp var att projektet skulle vara kopplat till ett antal aktörer för kunskapsutbyte samt i skapandet av nätverk lokalt på de platser där projektet implementerades. Begreppet referensgrupp kom senare att ändras till dialogpartners eftersom det ansågs lämpligare att ha en dialog med de aktörer som var intresserade av att bidra till att skapa en samverkansmodell. Förutsättningarna för att ingå som dialogpartner i 4-uvas var att dialogpartnern skulle delta i en eller flera workshops á tre timmar och att projektet fick tillgång till att ha aktörens logga på projekthemsidan under fliken "dialogpartners". Information om vad det innebar att delta som dialogpartners skickades ut till de som visat intresse (se bilaga). Det var dock inget formellt krav att delta i våra workshops, utan vi förmedlade tydligt att det handlade om frivilligt deltagande. Det var även en stor uppslutning till vår uppstarts/-kunskapskonferens med över 200 personer anmälda. Vår uppfattning har varit att det finns ett stort intresse för denna typ av workshops och skapande av en samverkansmodell för unga som varken arbetar eller studerar.

I planeringsfasen fanns en grundtanke om att näringslivet bör involveras i skapandet av en samverkansmodell eftersom näringslivet har en viktig roll i att skapa arbetstillfällen för unga. Involveringen av näringslivet har dock varit en utmaning på grund av svårigheterna att definiera näringslivets roll i just detta projekt. Trots att några representanter från näringslivet har varit delaktiga och visat intresse vid utformandet av samverkansmodellen har det varit svårt att specificera hur näringslivets roll kan bli tydlig i modellen. Detta kan ha varit på grund av att projektets utförande till stor del har varit nationellt med lokala representanter, vilket kan ha försvårat möjligheten att se vart i modellen som det lokala näringslivet kan ha en tydlig roll. Eftersom 4-uvas framtagna modell är planerad att testas och utvecklas kan näringslivet komma att ha en viktig roll i framtida projekt när samverkansmodellen implementeras i lokal kontext.

Kommunikation, spridning och påverkansarbete

Beskriv hur ni arbetat med spridning och påverkansarbete. I vilka sammanhang har i spridit erfarenheter från projektet? Vilka organisationer har ni riktat er till? Hur förs projektresultatet vidare?

Spridning och påverkansarbetet har varit genom följande:

- Hemsidan (www.4uvas.org) och Fryshusets olika verksamheter genom Instagram, både lokalt och nationellt
- Pressreleaser i samband med rapportsläppen för att sprida rapporterna till en bredare målgrupp. Utöver spridning via Fryshusets sociala medier skickades pressreleaserna till lokala tidningar och nyhetsbyråer, samt till nationella och lokala plattforms-/medlemsorganisationer
- Informationsblad/affischer på varje lokalt Fryshus, fysiskt och genom sociala medier för att sprida information och uppmuntra till deltagande i enkäten och intervjuerna.
- En utställning med illustrationer och texter från intervjurapporten på Fryshuset i Malmö

- Kontinuerligt påverkansarbete genom konferens, workshopserie, slutkonferens och andra möten där vi hela tiden lyft civilsamhällets utmaningar i att få en legitim roll i arbetsmarknadspolitiken
- Deltagit i MUCF:s regeringsuppdrag (ta fram ett nationellt samordnat stöd för unga som varken arbetar eller studerar - där vårt projekt 4uvas också nämndes i deras rapport)
- Departementsskrivelse till sex departement för att påvisa vikten av en förändrad struktur på nationell nivå
- Intervju i Altinget: <https://www.altinget.se/arbetsmarknad/artikel/ny-modell-ska-stotta-unga-som-varken-arbetar-eller-studerar?toke=98482218e01c4d93b7b502f7fec26c2c>
- Möten med tidigare involverade och nya aktörer för att sprida information om projektresultatet och planera arbetet framåt.

De organisationer vi riktat oss till har varit organisationer i civilsamhället, kommuner, myndigheter och universitet som på något sätt arbetar med eller för unga med särskilt fokus på arbetsmarknadsfrågor. I spridningen av resultatet hölls en "mötesvecka" med aktörer som visat intresse för vårt projekt och för att eventuellt påbörja ett fortsatt samarbete samt för att inhämta feedback och revidera modellen.

Uppföljning och utvärdering

Hur har extern utvärderare konkret bidragit till projektarbetet? Hur har ni själva arbetat med uppföljning och utvärdering i projektet? På vilket sätt har det varit ett stöd för projektverksamheten?

Projektet har inte utvärderats av en extern utvärderare utan istället varit en del av ESF:s klusterutvärdering. Internt i projektet har uppföljning och utvärdering genomförts genom dokumentation i projektverktygen Miro och Teams. I Miro har alla processer arkiverats medan i Teams har mötesanteckningar och större textdokument bevarats. I Miro har projektgruppen planerat hela projektets genomförande, allt ifrån möten till genomförande av intervjuer, enkäter, workshops och seminarier. I Miro har det även funnits listor för olika idéer, tankar och förbättringsförslag för varje aktivitet.

Efter varje workshop och uppstartskonferensen har vi skickat ut enkäter (se bilaga) som deltagare svarat på för att vi skulle kunna förbättra inför kommande aktiviteter. Svaren har diskuterats internt efter varje workshop och var en utgångspunkt för att skapa nya workshops med god kvalitet där deltagarnas perspektiv var inkluderade.

Under hela projektets gång har projektgruppen haft stående möten 2–3 gånger i veckan för att diskutera processen, vad som kunnat göras bättre och vad som borde bibehållas. Utifrån dessa gemensamma diskussioner har nya idéer och insikter kommit fram, vilket har varit avgörande för projektets utveckling och genomförande.

Användande av resultat

Beskriv hur ert projektresultat helt eller delvis kommer att användas i ordinarie verksamhet och i befintliga strukturer. Om implementering uteblir - beskriv varför? Hur har ni arbetat för att resultaten tas om hand?

Vår förhoppning är ett fortsatt projekt där modellen kommer testas, revideras och i framtiden implementeras i verksamheter som visat intresse för modellen. Det är två parallella processer i detta; 1) påverkansarbete för att skapa förändring på nationell nivå gällande de strukturer som behöver ändras för att unga ska få stöttning mot arbete/studier, samt ett möjliggörande för att civilsamhället att ta en större roll inom arbetsmarknadspolitiken för unga, och 2) att testa den

framtagna modellen för samverkansprotokoll i en kommun tillsammans med både unga personer och relevanta aktörer som behövs för att säkerställa att samverkansprotokollen fungerar i praktiken.

Modellen för samverkansprotokoll kommer att fortsätta spridas genom Fryshusets kontaktnät och nya etablerade kontakter runt om i Sverige. I slutfasen av projektet hölls flertalet möten med aktörer som vi identifierat som relevanta för att möjliggöra testning av modellen inom ramen för ESF+, men även andra intresserade aktörer. I mötena presenterades hela modellen och vägen framåt för 4-uvas för att sprida resultatet och skapa intresse för fortsatta samarbeten. Flera är intresserade av att hitta finansiering för att arbeta med oss och testa vår samverkansmodell.

Slutligen hölls en livesänd slutkonferens på Fryshuset i Stockholm där vi spred projektresultat. Moderator för dagen var Karolina Lundahl, utbildad kaospilot och processledare. Artisten Mone Andersen inledde konferensen med en låt tolkad av novellen "Johanna" som är baserat på 4uvas intervjuer med unga som varken arbetar eller studerar. 4uvas delade med sig av projektets genomförande, resultat och vägen framåt. Under förmiddagen höll också ett panelsamtal med temat "Det krävs mod för social innovation". I panelen fanns representanter från Fryshuset, Samordningsförbundet centrala Östergötland och Samordningsförbundet Huddinge, Botkyrka och Salem. Nybro kommun skulle också ha deltagit men fick ställa in på grund av vädret. Nationalekonom Ingvar Nilsson avslutade sedan konferensen med att prata om utanförskapets pris. Under konferensen visades också filmer baserat på ungas egna röster. Syftet med konferensen var att dela med sig av projektets resultat och lärdomar. Konferensen var också viktigt för att återkoppla till de personer som deltagit i vår senaste konferens och workshops samt för spridning av projektets resultat, både internt och externt.

Projektet har bidragit till att Fryshuset som organisation definierat sin roll inom arbetsmarknadspolitiken internt. Verksamhetsområdet Arbete & Entreprenörskap har fått möjlighet att utvecklas genom att vi nu till exempel har strategiska positioner inom arbetsmarknadspolitiken, såsom att vi sitter med i samverkansgruppen mellan idéburen sektor och Arbetsförmedlingen och att vi utökat vårt nätverk på strategisk nivå med flertalet aktörer som bedriver arbetsmarknadsinsatser. På operativ nivå har projektet till exempel samarbetat och sett synenergi med Fryshusets projekt LAMPAN. Medarbetare i LAMPAN har följt våra konferenser, workshops och seminarier och har dragit nytta av den kunskap kring unga som varken arbetar eller studerar, som 4uvas projektet tagit fram. Som exempel kommer även verksamhetsområdet Arbete & Entreprenörskap utveckla lokala jobbspår (för alla unga), för att bidra till deras förflyttning mot arbete/studier.

Projektet har också bidragit till att Fryshuset definierat sin roll i arbetsmarknadspolitiken externt, genom att flertalet aktörer nu hör av sig till oss och vill arbeta vidare med 4uvas samverkansplattform och lokala samverkansprotokoll. Vi har också varit dialogpart i MUCF:s regeringsuppdrag (Att ta fram ett nationellt samordnat stöd för uvas), där vi representerat civilsamhället och lyft våra frågor. 4uvas projektet nämndes också i MUCF:s rapport i vilken de rapporterar tillbaka uppdraget till regeringen.

När vi kan testa modellen tror vi att den möjliggör ett mer långsiktigt arbete kring uvas där civilsamhällets erfarenhet och förtroende tas tillvara, genom att samordningsförbunden eller annan likvärdig aktör kan rikta upphandlingar till civilsamhället, som då kan medverka i lokala samverkansprotokoll genom att bland annat tillhandahålla supportpersoner. Vi bedriver även ett påverkansarbete på politiken, genom förslag på nya lagar och förordningar för att möjliggöra operativa mandat till regeringen på långsiktig och hållbar förändring för denna målgrupp.

Samtidigt har vi sett att våra resultat plockats upp av andra deltagare. Vi kan se att andra organisationer/myndigheters förslag har inslag av de processer/resultat/förslag som 4uvas kommit fram till. På så vis lever också stora delar av våra resultat vidare inom ramen för andra verksamheter/projekt.

Kommentarer och tips

Vilka tips vill ni delge framtida projekt? Vad gick bra och varför? Vad gick mindre bra och varför?

Projektet och alla dess aktiviteter genomfördes till största del digitalt. Detta var delvis planerat från början men på grund av Coronapandemin blev några planerade fysiska aktiviteter i stället digitala. Projektgruppen har haft relativt god kompetens inom både kommunikation och digitala verktyg, men stundvis har resurserna inte räckt till vilket medförde att vi fick ta in hjälp externt. Detta var redan budgeterat från början och därför är ett tips att ha denna typ av uppdrag budgeterade redan från början så att inte digitala aktiviteter hindras på grund av resursbrist. Det var också en fördel att få stöd av en extern moderator under vår konferens så att projektgruppen kunde fokusera på kvaliteten i innehållet och på andra tekniska behov.

Att genomföra projektet till största del digitalt har medfört många fördelar. Exempelvis har deltagandet från olika städer varit möjligt där flera personer fått möta varandra över geografiska och sektorsgränser. Detta hade inte varit möjligt i lika stor utsträckning vid fysiska möten på grund av de långa avstånd som personer befunnit sig på (från Malmö till Stockholm med omnejd). Dessa möten har haft en stor påverkan på projektets resultat då vi fått möjligheten att samla in perspektiv från flera städer och med personer i olika yrkesroller men med en gemensam målbild.

Eftersom de lokala projektledarna har utgått från olika städer har det varit möjligt att skapa nätverk på respektive platser, detta i jämförelse med om alla projektmedarbetare hade varit placerade på samma ort. Utifrån det har projektets genomförande möjliggjorts till att nå ut bredare till fler områden. En utmaning har varit att organisationer på de lokala platserna är olika utformade i vägarna till mandat och slutliga beslut. Vår upplevelse är att det har varit många led innan vi kunnat nå ut till personer i exempelvis kommuner som har mandat att ta vissa beslut, och därför påverkar även personliga relationer i att nå dessa. Detta är också någonting vi ville utmana med vår ansökan och samverkansprotokoll; att skapa fungerande funktioner som inte är personbundna.

En styrka i att vara Fryshuset som genomförare har varit att nå ut till unga i utanförskap och att möjliggöra för unga att vara beredda att dela sina röster i projektet. Vår syn på detta är att Fryshuset har ett starkt nätverk och erfarenhet av att vara "credible messenger" genom att unga personer har tillit till att vi använder informationen för att skapa en positiv förändring för dem. Detta till skillnad från offentliga aktörer som inte alltid har samma möjligheter att skapa den tilliten hos unga.

Ett tips till framtida projekt är att planera tid för att skapa dialoger. I vårt projekt var processen med att skapa delaktighet och inflytande en stor del av resultatet och vi ser därför vikten av att ta höjd för att detta tar tid. En prioritering bör vara att planera tid för att kontakta och skapa nätverk om det är en viktig del i projektets genomförande.

En ytterligare framgångsfaktor i projektet är att vi tidigt lyssnade in ungas egna behov och tankar för att börja arbeta och studera. Tack vare ungas perspektiv har vi kunnat bygga på vår samverkansstruktur med utgångspunkt i den enskildes behov och utmaningar. En röd tråd för alla workshops, seminarier och dialoger har varit att säkerställa ungas individuella behov i skapandet

av samverkansplattformen för att minska utanförskap för unga på arbetsmarknaden.

Ett annat tips är att använda sig av externa processledare. Detta är något som vi lärt oss och som vi vill ta med oss i nästa projekt. Att samtidigt både leda workshoparna och agera processledare, när vi även hade intresse i situationen var svårt. Externa processledare är att föredra då de helt kan fokusera på att facilitera diskussionen och få till fruktsamma resultat. Det faktum att alla projektmedarbetare gick en processledningskurs var en stor fördel, men för att ta det till nästa nivå vore det bra att budgetera för externa, oberoende processledare.

En ytterligare framgångsfaktor inom detta projekt är sammansättningen av projektgruppen. En strategisk rekrytering med kompetens från näringslivet, idéburen sektor och offentlig sektor har gjort att arbetet på ett effektivt sätt har kunnat utvecklas samt komma fram till nya insikter.

Bilagor

1. Material intervjurapport och enkät rapport

Affisch, enkätundersökning: <https://drive.google.com/file/d/1kuCaRYjHq-liv44DkFREoq0y7rhFcP41/view?usp=sharing>

Enkätfrågor: <https://drive.google.com/file/d/1okrID08nUZnk2BtEhbr6OHAU77jJ-OUs/view?usp=sharing>

Intervjuguide, intervjurapport: <https://drive.google.com/file/d/1AxMZIf1RGJBOGUTCj8YGXf1M2Ue-RE8f/view?usp=sharing>

2. Workshopserien

Utvärdering workshop 1: https://drive.google.com/file/d/1Q_I0EtZ26sEFP3VgIcA9jvkMop9ciVgO/view?usp=sharing

Referat workshop 1: https://drive.google.com/file/d/1YjrSh5jODNw4n_xOosXhacTj2OoflRwW/view?usp=sharing

Utvärdering workshop 2: https://drive.google.com/file/d/17ZTAsE-ICjlvDaJSnt9gufFuXSTb_d4y/view?usp=sharing

Workshop 2: https://drive.google.com/file/d/1Sv9AGCZMG9BQlRjnw1vp0gCRX_H62MZ/view?usp=sharing

Utvärdering workshop 3: https://drive.google.com/file/d/1iAA-IOKO_aP3HY_XygSMZ59HMQUCi1cE/view?usp=sharing

Workshop 3: <https://drive.google.com/file/d/1riu90v6ANb0CiTUb5y3EewQQzOtCMtyp/view?usp=sharing>

3. Referat konferens 8 februari:

https://drive.google.com/file/d/1e96XBNPmQGBGLW0GT67NRDX9ZIneo_N9/view?usp=sharing

4. Info om dialogpart
<https://drive.google.com/file/d/1GW40qMT2DdRgOy1wXr8nUFWaC-xECPcO/view?usp=sharing>

5. Inbjudan till slutkonferens
<https://drive.google.com/file/d/1yMSskYEfk7fqP6PSZCHU2szwzc06PtCy/view?usp=sharing>

6. 4uvas julbrev 2022
<https://drive.google.com/file/d/1TYSKXipC1IUYQAr1D5PgThrP7OPHWyWI/view?usp=sharing>

7. Checklista horisontella principerna
<https://drive.google.com/file/d/1gUUswkYntwiH50QMAIsUKxbyEaH28sr/view?usp=sharing>

Länkar

Hemsida 4-uvas: www.4uvas.org

Konferens: https://www.youtube.com/watch?v=JssgxQpon_I

Webbinarium/rapportsläpp intervjurapport: <https://www.youtube.com/watch?v=-OR5FkNWsdw>

Pressrelease intervjurapport: <https://www.mynewsdesk.com/se/fryshuset/pressreleases/ny-rapport-roester-fraan-unga-som-varken-arbetar-eller-studerar-3177692>

Pressrelease enkät rapport: <https://www.mynewsdesk.com/se/fryshuset/pressreleases/ny-rapport-om-ungas-framtid-paa-arbetsmarknaden-3158673>

Fryshuset sessions: <https://www.youtube.com/watch?v=9NjZ2ZUvzcQ>

Intervju i Altinget: <https://www.altinget.se/arbetsmarknad/artikel/ny-modell-ska-stotta-unga-som-varken-arbetar-eller-studerar?toke=98482218e01c4d93b7b502f7fec26c2c>

Slutkonferens: <https://www.youtube.com/watch?v=Ai7ji40GZLo>

Kontaktperson för ytterligare information:

Namn: Katarina Nilsson
Telefon: 0760010635
E-post: Katarina.nilsson@fryshuset.se

Underskrift projektansvarig / projektledare:

2023.01.25
Datum: _____ Namnteckning

Katarina Nilsson

Namnförtydligande

Skicka även dokumentet till projektets ansvarige samordnare på Svenska ESF-rådet via e-post

Bedömning av slutrapport

Motivering till bedömning

Bedömningsdatum

0000-00-00 00:00:00

Samordnare som bedömt slutrapport